

תגליות מערכת "העולם הזה" — תבליט אלילה, הכתובת יוספים כוכום, ועגילי זהב
אם לא נוצרים — פיניקים או יהודים?

במדינה
נוער
החולות שוב ליהודים

משך ארבע שנים היה נדמה כאילו הי"סרוף הנהדר" ששלח את טובי הנוער הישראלי למחת מול הסלע האדום, מת. השבוע נבחר כי סרוף זה רק רדום ו"ליל לפרוץ מחדש בכל רגע. המיטמר לילי של צה"ל, סמייר השבוע באיזור באר-מנוחה, גילה באחד מנזרי הי"דבר, במרחק שלוש שעות הליכה מהי"לע האדום, צעיר ישראלי שצלע על רגלו אחת, כשהתקרבו אליו ניסה הצעיר ל"עלים מיוחדת קטנה שהיתה בידו, משפתחו אנשי המשמר את המיוחדת, ילו בתוכה, להפתעתם, תת-מקלע איטלקי, אישקפת-שדה גדולה ומפות מסומנות של איזור.

הם לא שאלו את הצעיר למגמת פניו, הם בררו כי הציוד והמפות ליווהו בדרכו ל"פטר. החשד רק התחזק כאשר נתגלה חיילים שחקרוהו כי הצעיר משה קראוס (24) הוא בן הרצליה, והיה ידידו הטוב ל הצנחן דרור לוי, שיצא לפני ארבע נים לפטרה עם חבר, נהרג בידי אנשי מישמר האדומי היירני לאחר ששהה ב"טרה יממה שלמה והיה בדרכו חזרה, ברו הפצוע הצליח אז לחזול אל מעבר גבול, חזר עם הסיפור המוזעזע ותצלומי אחרונים של דרור, שצולמו ליד פטרה ועולם הזה 1987).

תת-המקלע שנשא משה קראוס היה נשקו ל דרור לוי. הוא איתן במתנה לידיו טוב עלידי קורבן פטרה. אולם שעה נחקר קראוס על ידי משטרת באר-שבע, שם הובא עלידי המיטמר הצבאי, הכחיש אילו עמד להמשיך לפטרה. "בחרתי ל"יל באיזור זה כי הוא היחיד בו אפשר יצוא מים בעונה זו", אמר לחוקרי הי"ד הממושקף, בנו של מנהל מכון המים ירית הרצליה. "לא חשבתי כלל על יכה לפטרה עד שאנשי המיטמר הכריזו כך במקומי."

דוגמנית מיל
זוהר

עש סביב הצגתו של הסרט חולות ליהודים (ראה תצפית). עלולה היתה פרשה זו לתת נשק בידי אותם הגורמים שביקשו לאסור את הצגת הסרט. כי כאשר ה"סרוף הנהדר" עורנו קיים, יכולה כל הצגה לעוררו מחדש.

ארכיאולוגיה
מי נקבר שם ?

גילוי מערת הקבורה בגליל העליון (ח' עולם הזה 1194) עורר תיחת רבות בלב הארכיאולוגים שטיפלו בו. אחרי שיעקב מורחי, איש מושב שומרה, הועיק את אנשי אגף העתיקות, באמצעות העולם הזה, נערך סקר חטוף ראשון של המערה. משה פראוסניץ, מפקח העתיקות באזור הצפון, הביע את הדעה כי מערה זו היא רק אחת ממיסגרת מערכת מערות שלמה.

אדם דרוקס, הארכיאולוג הצעיר שנש"לח לחשוף את המערה, אימת את ההש"ערה. המדרגות שנתגלו בתוך "מערת מו"רתי" הובילו אל חצר, ממנה הסתעפו שתי מערות נוספות. בכל מערה: שלושה עד ששה כוכי-קבורה. עבודת החפירה והניקוי נמשכה קרוב לשבועיים. סקרנים וארכיאולוגים חובבים נמשכו למקום מכל רחבי הגליל. כמעט עם כל סל של אדמה היה דרוקס — או אחד מעוזריו — מעלה תגלית חדשה. עשרות צמידים, טבעות וסיכות-ראש מנחושת הו"צאו מן הקברים. כלי זכוכית והרס, ששי"משו להבאת מינחת-המת, ומצאו שלמים. מטבעות מכוסות בשיכבה עבה של אדמה וחלודה הוצאו בכמויות שהניעו את אחד החופרים ליעץ למורחי: "אתה כבר יכול לפתוח באנקו"

בין כלי הנחושת בלטו ביופיים כמה עגני לים העשויים מזהב, מעובדים בעדינות ובי"דיקנות מפליאה. ארכיאולוגי-חובב מקיבוץ אילון הסמוך בדק כמה כלי-עבודה חק"לאיים שהוצאו מתוך הקברים, הצביע על הדמיון הרב בינם לבין הכלים הנמצאים בשי"ש עז היום בכפרים הערביים של הסביבה.

מזה אומר השם ? מעניינים עוד יותר מן התכשיטים והכלים היו הקברים עצמם. הם נחצבו בסלע, בעבודה קפדנית ומעולה. על שניים מן הכוכים נמצאו כתובות יח"יות. האחת היא שם יחני טיפוס "היראק" לייטוס" ומתחתה, חקיק בסלע, עץ החיים. הכתובת השניה אמרה "יוסיפוס כוכוס", לידה, מבלט מתוך הסלע, פיסלון של אלה. בדופן אחד של אותה מערה היה מבלט שערן-חול.

על סי זיהוי ראשון של המטבעות, קבעו הארכיאולוגים כי הקברים הם, כנראה, מן המאה הרביעית של הספירה הנוצרית. אולם, על אף העובדה שבאותה תקופה היתה הנצרות מפותחת למדי בארץ, לא נמצא ב"שלוש המערות שום סימן נוצרי. לא צלב ולא סמל הדג, בו השתמשו הנוצרים ב"מחתרת.

אם לא נוצרים — מה? הניחוש הראשון היה כי במערות אלו נקברו פיניקים. מיטלן האלילה ושערן-חול, לדעת כמה מן הי"ממחים, מצביעים בכיוון זה. אך התעלומה לא ניתנה לפיתרון כה מהיר. כי קיימת אפשרות נוספת: שבמערה זו נקברו יהודים. התורה אוסרת אומנם על היהודים לפסל דמות אדם, אולם ידוע כי בתקופות שונות פיארו יהודים את קבריהם בפסלים — אפילו בפסלי אלים יחניים כמו ציאוס.

הרמז הממשי היחיד כי אלה קברות יהודיים טמון בשם "יוסיפוס כוכוס". השם יוסיפוס הינו ללא ספק, שם יהודי כוכוס

יכול להיות שם משפחתו של הקבור. אולם יכול גם להיות כי זהו סירוס של המלה כוך — כלומר שהכתובת היחנית מזהירה: זהו הכוך של יוסף. את התשובה יתנו אנשי אגף העתיקות, אחרי עיון מדוקדק. אולם גם אז המשיכה לרחף בחלל השאלה: מי באמת היו בני האדם שעצמותיהם ותכשיטיהם הוצאו עתה ממקום מנוחתם. 1500 שנה אחרי שנקברו בבטן הגיבועה הסלעית שבגליל העליון?

דרכי חיים
דרכון חדש לסוניה

"אני רוצה לנסוע לחוף-לארץ", היה הי"פסוק השגור בפיה של הדוגמנית הפיה, סוניה מיל. סוניה, שהגיעה למעמד של דוגמנית מקצועית לאחר שעברה עלה ילדות קשה ונעורים בהם עסקה, בעיקר, כפקידת עיר-דיון, לא הסתייגה גם את הדרך בה התכוננה להגשים את חלומה: "אני רוצה למצוא מישהו עם כסף או מי"שהו עם פספורט", נהגה להצהיר.

סוניה האדמונית והצעירה (21) ניסתה להגיע אל העושר בדרכים שונות בטרם הזליכה למצוא את אושרה בחו"ל. עוד בגיל 17 נישאה למנמן גאון, התגרשה ממנו כעבור ארבעה חודשים. "הוא היכה אותי, היו אלה חודשי גיהנום עבורי", סיפ"רה לידידיה.

לאחר גירושיה, המשיכה סוניה לחפש את עתידה — בחברת המין הזכרי. הופעתה ומיקצועה הייצוגי — בו בחרה, לדבריה, מתוך שיקול קר, כי הוא מעניק לה אפשרות יות להקדם בחיים יותר כסתם פקי"דה — סיחררו את ראשיהם של מחוזים רבים. הכולט בהם היה שחקן כדור-המים הדרום-אפריקאי, אוברי קפמן, שביקר ב"ארץ, עמד לשוב ארצה כשכמתו תוכניות מאוד מגדרות על עתידו ועתידה של סוניה.

החלטה מהירה. אולם הדוגמנית הי"חינית שגאה תמיד לחכות. בהערה אברי, התלה מבלה עם אחרים. אוד מהם פגשה בב"תקפה פריים שבחיפה: מארטי ביימן (36), צעיר יהודי-אמריקאי שהציג עצמו כי שחקן קולנועי, הועסק בחיפה בתפקיד משני בסרט דודי.

מארטי נפל אף הוא שבי לקסמיה של סוניה. הוא חיזר אחריה במרץ, סיפר לה כי החליט להשתקע בארץ, להתחיל מחדש את חייו בישראל, לנטוש לצמ-תות את בית המלאכה של אביו, בו עבד. הצהרות אלו לא עשו רושם על הצעירה. לעומת זאת נתרשמה סוניה עמוקות מן הדרכון האמריקאי שהיה ברשותו של מארטי. היא החליטה שאמריקאי בקירבת"מקום עדיף על דרום-אפריקאי כנכר, ביט"חון מידי חשבוב מכסף אפשרי. כעבור חודש בלבד מיום היכרותם, הו"דיעו סוניה ומארטי, למרות הפצרותיהם של ידידי סוניה ושל אמה, אותה עזמרת היא לנטוש בחיפה, כי הם ע"מים להינשא. לפי דרישת סוניה, יצאו בני-הזוג לאחר מכן לארצות הברית, ישתקעו בארץ מולדתו של מארטי, אותה ארץ שהעניקה לה את הי"דרכון המבוקש.

אסונות
הים האכזר

למה לקחתם את בלהה שלי? היא היתה כל כך נחמדה! למה לא הצלתם אותה? החזירו לי את הילדה שלי? מדריכי השר"מר הצעיר ברמת גן, אליהם הופנתה קריאת

מוזעזעת זו, על קיברה הפתוח של בלהה נתן, לא יוכלו להחזיר את בלהה לאמה. בלהה טבעה ביום שבת האחרון בחוף טנטרה, שעה שהשיגחו עליה שושה מ"מדריכי השומר-הצעיר, אשר יצאו יחד עם 31 הניכים לטיול של סוף-שבוע.

ליד הקבר הטרי, כשדגלי השומר-הצעיר המוחזקים בידי חבריה של בלהה מרדים לאות אבל, נשמע בכיים קורע הלב של חבריה הצעירים של בלהה. רבים מהם החלו רק עתה לתפוס את גודל האסון.

דעת-ציבור משוחררת. הציבור הר"חב נוטה להאשים, במקרים כאלה את המדריכים — במיוחד לאור העובדה שבש"נים האחרונות אירעו מספר אסונות בסיו"לים ובמחנות של תנועות-הנוער והגדנ"ע, במקרה זה אין ספק שהמדריכים עשו כל אשר היה ביכולתם להבטחת שלומם ובט"חונם של הניכיהם. הילדים חולקו לשלוש קבוצות, כל קבוצה בפקוחו של מדריך, שתי קבוצות של נערים היודעים לשחות הועמדו בפיקוחו של מדריך ומדריכה, שני"הם שחיינים מצטיינים.

הילדים שאינם יודעים לשחות נשארו במ"ם הרדדים, בפיקוחו של מדריך שאף הוא אינו יודע לשחות. ואז אירע האסון. לפתע החלה אחת הנערות — המוגבלת במקצת בתנועות רגלה וידה השמאליות — לצעוק שהיא טובעת. מספר נערים ונערות, ובלהה ביניהם, חשו לעזרתה; המדריך רץ מיד להזעיק את המציל.

המציל סירב לבוא. "שהיא תטבע. אתם רוחצים מחוץ לשטח המותר להצעה", הטיח בפני המדריך. רק אז נודע למדריך שהם רוחצים בשטח אסור: כי במקום לא ניצב כל שלט-אזהרה. המדריך רץ חזרה, בכיוון הנערים. הצעירים הצליחו בינתיים להוציא את הנערה מן המים, אך אותו זמן ראתה אחת הנערות את בלהה במים הרדודים, צועדת בכיוון החוף ושמעה אותה אומרת: "אני בסדר! תיכף אבוא."

דקות מספר לאחר מכן נמצאה גופתה של בלהה צפה על פני המים. איש לא ראה כיצד טבעה, וכנראה שדבר זה ישאר חדר קת תעלומה. ברור היה שהמדריכים עשו את כל אשר ניתן היה להיעשות. אך היה בכך נחמה מועטת מאוד להורים השכולים.

קרובן נתן
חזירות